

*2910 • 08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 323

ויחי | ההתמודדות והעמידה בנסיגות גורמת לגלות כוחות הנסתרים שבנפש

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממושיך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

1. למטה בשמים
3. בין מצרים לציפורי
5. גשמיות ורוחניות כאחד
6. למה לשאול שאלות?!
10. כחו של משה
13. תהליכי התעבות
15. אצילות - אדמה לעליון
18. מאין לי בשר?
19. פקדה של נשמה
24. כחה של התמודדות
27. העולה מן האמור להלכה ולמעשה

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המאי"ר לארץ

התנסות והפגנת ספר מודיש ורבינו דרב יודם נייסאל אברג'ל זיע"א

8771301 345 נתיבות ת.ד 666 הקציר 08-37-40-200/*2910

office@h-l.org.il 077-223-1130

www.hameir-laarets.org.il המאיר לארץ

08-649-9859 054-26-380-26

קו 'המאיר לארץ' לקבלת דגש של אור

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

למטה בשמים...

אפשר לעלות אתו יחד השמימה לקבל
נבואות'...

ניגשתי למזכיר האישי של השייח
ואמרתי לו: יש לי פנקס
צ'קים. כמה יעלה לי לעלות אתו יחד
השמימה?'

'אפשר בסכום צנוע. תרשום ספרה
אחת בודדת ותצמיד לה כמה
שיותר אפסים בריבוע... ויצאת עם
חמישים אחוז הנחה!'

לקחו אותי במנהרות עמוקות, הצמידו
אותי לחלון ואמרו לי: 'כאן תוכל
לראות את הגילויים של השייח'...

אני מתבונן ומגלה את השייח שותה
אלכוהול, שזה אסור, נכנס ויוצא...
נכנס ויוצא... מתגעל בקיא של
עצמו.¹ חזרתי לארצות הברית.

עברו חמשה חדשים ושלחתי מייל
לוותיקן: 'אני רוצה להגיע
לרומא ללמוד נצרות'... הגעתי

בספר אוצר הדרשות הקצרות (חלק
א - עמוד תרפז) הובא המאמר הבא:

סיפר הגה"צ רבי יעקב אדלשטיין זיע"א:
ניגש אלי גר צדק ואמר: הייתי גוי.
כסף לא חסר לי, ועם המוצר
שנקרא 'זמן' לא ידעתי מה לעשות...
החלטתי לבדוק את הדת.

שלחתי מייל לשייח מפורסם ביותר, 'סדרו
לי אכסניא נאותה לתקופה ארוכה.
אני רוצה להשקיע בלימודי האיסלאם'.

הגעתי לשם, התחילו ללמד אותי,
השקיעו בי...

אחרי שבועיים אומר לי המדריך:
'שבוע הבא השייח עולה לשמים
לשבוע ימים'. שאלתי: 'מה יש למעלה?'

אמרו לי: 'נבואות, השגות, גילויים
גדולים מאוד!'

'אפשר להצטרף?' שאלתי. 'השתגעתי?'
על מה אתה מדבר?! אי

מעין החכמה

חיבר ספר בשם דברי יוסף, ובו הוא מגולל 'אלף
ומאה שנות תולדה יהודית בצל האיסלם'.

1. הגה"ק רבי יוסף סמברי זיע"א, שחי
במצרים לפני 350 שנה (בערך)

אני כבר מכיר את הסוגיא. ניגשתי למזכיר האישי ואמרת לי שחבל לחזור לארצות הברית עם פנקס צ'קים ריק... כמה יעלה הסיפור?

למלון חמשה כוכבים, לימדו אותי בהשקעה.
אחרי חודש אותה המנגינה: 'שבוע הבא, הבישוף עולה לשמים'.

מעין החכמה

לישראל ומבקש רעתם, וישוב החרב אל נדנה. וישכב אבובכ"ר וירדם...

וישכימו בבוקר ויראו את בוחיירא"ן מת מושכב על מטנו ומתגולל בדמו... ויחר למחמ"ד מאוד ויפלו פניו ויתמרמר עליו, ויאמר להם: 'שמעו נא דברי, מי שמע כזאת מי ראה כאלה ומי האישי הלזה אשר מילאו לבו לעשות כן באחינו יועצנו אשר על פיו נחנו ועל פיו נסענו? הנה הוא שכרו כי הביאנו בביתו ואכלנו מפתו ושתינו מיינו, שילמנו רעה תחת טובה:!!'

ויען אבובכ"ר את מחמ"ד לאמר לו: 'אדוני שמעני כי צר לי מאוד על הרעה הגדולה הבאה אליו, אבל הנה בא יומו בסיבת שתיית היין המשגע נביאים ואנשים. ועתה איעצך נא אדוני עצה, ובזאת תבחנו, כי כל אחד ואחד ממנו ישלוף את חרבו, והחרב אשר עליו הדם הוא הרגו. אבל אין לאיש הזה משפט מוות, כי בשוגג הרגו.'

וייטב הדבר בעיני המלך והשרים, ויוצא כל אחד כלי זעמו וחרבו מתערה, וימצאו את חרב מחמ"ד בדם געולה, ויאמר בלבו כי ודאי ידים שופכות דם נקי. ואז קם קימה שאין בה הידור, וקילל את היין ודחה אותו בשתי ידים ריחו וטעמו ויאסור אותו לעיניהם... (אחר כך התברר למחמ"ד שאבובכ"ר הרג את בוחיירא"ן, ואף על פי כן החמור הזה לא חזר בו מאיסור שתיית היין).

ושם (בסימן ב - סיפור דברי הערל אשר זמם לעשות) הוא מספר מדוע אסר מחמ"ד על הישמעאלים לשתות אלכוהול. וזה לשונו:

אחר הדברים האלה (המובאים בסימן א) יעץ בוחיירא"ן הערל למחמ"ד להשמיד להרוג ולאבד את כל זרע היהודים אשר לא באו לעזרתו ולא שמרו את בריתו.

ויהי כאשר ראה חכם אחד מחכמי ישראל... את כל הרעה הזאת הבאה לישראל וכי ראה כי מחמ"ד היה הולך וגדל... הלך וכתר ברית עם מחמ"ד והיה לו לאיש חיל, וישוב את שמו אבובכ"ר. ועם כל זה זכר את ישראל בעת צרתם וכתר ברית הוא ואלאמאיים עלי' שיהרגו את בוחיירא"ן הערל, ויתנכלו אותו להמיתו.

ויהי היום ויעש בוחיירא"ן משתה גדול וילך אל מחמ"ד להתחנן לו לאכול מסעודתו הוא ושומרי בריתו, וייטב הדבר בעיניו. וילך הוא ואוהביו לאכול ולשתות, ויצא לקראתם בוחיירא"ן שמח וטוב לב ויבא אותם הביתה, ויכן להם הסעודה לאכול ויבא להם יין לשתות... וישכרו עמו וילינו בביתו...

ויהי למחמ"ד חרב מיוחדת שהיתה עשויה בכישוף, ולכן לא היה שום איש יכול להוציאה מנדנה זולתי הוא בידו. ויקם אבובכ"ר בלט ויקח יד מחמ"ד וישימה על החרב וישלוף אותה ויקח אותה מידו, ויכרות את ראש בוחיירא"ן אשר היה אויב

מסילות אל הנפש

פרשת ויחי - בין מצרים לציפורי

החברותא מזדעזע: 'למה אתה רוצה שהרב ילך לעולמו??'

'לא, אני מתכוין מתי הוא מקבל השגות וגילויים?'

אמר לי החברותא: 'לך תשאל את הרב בעצמו.'

ניגשתי לרב, הסברתי לו מה הולך באיסלאם ובנצרות, השגות וגילויים...

רציתי לדעת מתי הרב עולה לשמים?

אמר לי הרב: אצלנו היהודים לא עולים לשמים. יהודי, שלש מאות שנים וחמשה ימים בשנה, עשרים וארבע שעות ביממה, מוריד את השמים לארץ!

הוא אוכל עם השמים, ישן עם השמים, הוא חי את השמים!...

ובשיחה זו של השבוע **נוסיף עוד פרט חשוב.** וכהרגלנו נתחיל עם שאלות...

כמובן, דחסתי לו את האפסים, ולקחתי אותי במנהרות עמוקות עד לחלון...

והרי ידוע שראשי הכנסיה חיים בפרישות, והנה אני רואה את הבישוף וכל חבר מרעיו, שקועים במ"ט שערי טומאה במרוכז...

נשברתי וברחתי לארצות הברית. אני אתאיסט! לא מאמין!

אחרי חצי שנה עליתי למטוס בלי מיילים, ונסעתי לארץ ישראל.

הסתובבתי ברובע היהודי בירושלים וראיתי אדם נשוא פנים.

'אולי תוכל ללמד אותי יהדות?' שאלתי.

אמר לי הרב: 'יש לי כאן ישיבה, בשמחה רבה!'

הוא הצמיד לי חברותא ואנחנו לומדים... חודש - חדשיים...

אני שואל את החברותא: 'מתי הרב עולה לשמים?'

בין מצרים לציפורי

ומצאנו למקובל האלקי רבי נתן נטע שפירא מקרקא זי"ע"א שביאר את הטעם לריבוי התארים, וכך ביאר (מגלה עמוקות, פרשת תולדות - ד"ה ענין): **דע** כי נשמתו של יעקב אבינו שבה והתנוצצה בנשמתו של התנא

כידוע, רבי יהודה הנשיא הוא התנא שסידר את המשניות, וידוע, שרבי יהודה הנשיא זכה לשלשה תארים, והם: 'רבי יהודה הנשיא', 'רבינו הקדוש' (שבת קיח:), ו'רבי'.

ובכך שבחר להשתמש דוקא בפסוק הזה, אנו מבינים שישנה שייכות בינו לבין יעקב אבינו, וכן אנו מבינים שהוא הוצרך לעבור בימי חייו כעין המסלול שעברה שורש נשמתו (שהיא יעקב אבינו).

ממשיך הירושלמי ומספר:

מתוך ה-17 שנה שחי רבי יהודה בציפורי, הוא סבל במשך שלש עשרה שנה מכאבי שינים נוראים!³ נוראים כל כך, עד שהספיק הצער שהוא חש כדי להגין על כל הנשים המעוברות שבארץ ישראל!

הקדוש רבי יהודה הנשיא, ולכן קראו לו בתואר 'הנשיא' כיון שהוא ראשי תיבות 'הוא ניצוץ של יעקב אבינו'. וכן נקרא 'רבינו הקדוש' כנגד מה שיעקב אבינו תיקן את ברכת 'האל הקדוש'.²

והאמת, שרבי יהודה עצמו רמז על כך: והרמז שרמז הובא בתלמוד ירושלמי (כלאים פ"ט ה"ג), וזתו"ד:

רבי יהודה הנשיא התגורר בעיר ציפורי שבע עשרה שנה, ובסיום תקופת מגוריו בציפורי, הוא סיכם את כל התקופה בפסוק: **"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה"** (בראשית מז, כח).

מעין החכמה

פעם הובילו עגל לשחיטה, בדרכו לשחיטה הבחין העגל ברבי יהודה... התחמק העגל מהשוחט ורץ לרבי יהודה, הניח ראשו תחת כנף בגדו של רבי יהודה והחל לבכות, 'רחם עליי... אך רבי יהודה לא התייחס לכך ואמר לאותו עגל: 'לך לשחיטה כי לכך נוצרתי'.

וכשראו בשמים שרבי יהודה הנשיא לא ריחם על אותו עגל החליטו להביא עליו יסורים קשים ומרים במשך שלש עשרה שנה...

ממשיך הירושלמי ואומר:

ביום שהסתיימו השלש עשרה שנה, הבחין רבי יהודה בשפחתו שתוך כדי נקיון הבית היא מצאה קן של עכברים, ובלו לחשוב פעמיים לקחה מטאטא והתכוונה

2. כתב שיבולי הלקט (הלכות תפילה - סימן יח, הובא בבית יוסף - סימן קיב) בשם המדרש, ששמונה עשר הברכות שבתפילת העמידה היו כבר מתוקנות מימות עולם, ואנשי כנסת הגדולה רק תיקנום כסדר, כי כשניצל אברהם מאור כשדים, פתחו מלאכי השרת ואמרו: 'מגן אברהם'.

וכשנעקד יצחק, אמרו: 'מחיה המתים'.

וכשבא יעקב ופגע בשערי רחמים והקדיש שמו של הקב"ה, אמרו: 'האל הקדוש' (וראה שם באריכות על שום מה נתקנו שאר הברכות). ומכיון שהיה ברבי יהודה הנשיא ניצוץ מנשמת יעקב שתיקן את ברכת 'האל הקדוש', לכן קראו לו 'רבינו הקדוש'.

3. והסיבה לכאבי השיניים נגרמה בגלל מעשה שהיה:

שהיו לו בציפורי לשנים שחי יעקב במצרים!

וכאן צצה לה השאלה הפשוטה: אם השנים הללו היו מלאות צער, מדוע בחרה התורה להשתמש במילה 'ויחי' יעקב, למה לקרוא לשנים כאלו 'חיים'? ולתוספת חידוד...

גשמיית ורוחניות כאחד...

ולוי בניו הלכו על דעת עצמם והיכו את כל יושבי העיר שכם, ובעקבות זאת קמו על יעקב אבינו שונאים רבים. לאחר מכן בא עליו צער פטירתה של רחל, ובהמשך לכך גם הצער שהיה לו מהמעשה של ראובן שבלבל את יצועיו.

ולאחר כל זאת בא עליו הצער הגדול ביותר כאשר נלקח ממנו בנו חביבו, יוסף, וסיפרו לו כי "חַיָּה רָעָה אֶכְלָתְהוּ" (בראשית לו, כ), וישב והתאבל עליו במשך עשרים ושנים שנה - לא ישן על מיטה, לא אכל בשר ולא שתה יין, ובכלל, לא העלה חיוך על פניו, ואפילו מדרגותיו הרוחניות נסתלקו ממנו.

לכן כששאל פרעה את יעקב אבינו: "כִּמּוֹת יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּיךָ" (שם מז, ח), כלומר, 'בן כמה אתה?' לא הצליח

ודברי הירושלמי הללו שופכים אור חדש על הפסוק: 'וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה' - אל תחשוב שיעקב אבינו חי במצרים ללא יסורים, אלא בוודאי היו לו יסורים! שהרי השוה רבי יהודה את שנות הצער הנוראות

בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברג'ל זיע"א אמר (אמרי נועם, פרשת ויחי - מאמר ג), וז"ל:

כשמתבוננים בימי חייו של יעקב אבינו, רואים, שמאה ושלישים שנות חייו הראשונות היו רוויות סבל ויסורים ועגמת נפש, החל מהצער הגדול שהיה לו מרדיפותיו של עשיו אחיו שביקש להורגו. לאחר מכן הצער הגדול שהיה לו מהעבודה הקשה והמפרכת שעבד בביתו של לבן הארמי אחי אמו במשך שנים רבות, אשר בד בבד עם זאת גם רימה אותו בלי סוף.

לאחר מכן הצער הגדול שהיה לו ממה שאירע לו עם דינה בתו שנלקחה על ידי שכם בן חמור ונעשו בה מעשים מגונים, ובהמשך לכך גם מכך ששמעון

מעין החכמה

ומכיון שריחם על אותם עכברים, תיקן את אותה פעם שלא ריחם על העגל, והסירו ממנו, מן השמים, את היסורים...

להעיף אותם... אמר לה רבי יהודה: הניח להם, שהרי נאמר: "ורחמיו על כל מעשיו" (תהלים קמה, ט).

ויותר מזה: כשאומרים על יעקב אבינו שהוא חי במצרים במשך שבע עשרה שנה חיים טובים ומאושרים, אין הכוונה רק לחיים טובים ומאושרים מבחינה גשמית (שלא עברו עליו צער ויסורי גוף למיניהם כפי שהיה בשנים שקדמו לכך), אלא הכוונה שהוא חי חיים טובים ומאושרים מבחינה רוחנית, דהיינו שהרוחניות שלו באותן שנים היתה בתכלית השלימות... חיים שלווים ושלמים, מעין עולם הבא ממש! וזה שנאמר: 'ויחי יעקב' - חיים שלמים בכל! **ואם** כן, איך אפשר להבין את דברי הירושלמי? איך המילים 'ויחי יעקב' כוללות בתוכן חיי צער?...
ונשאל עוד שאלה, והפעם מתחילת הכל...

יעקב אבינו להתאפק ולהשיב לו תשובה קצרה ופשוטה: 'בן מאה ושלשים שנה אנכי' וכדומה, אלא השיב מתוך צער וכאב באריכות לשון: 'ימי שְׁנֵי מִגֹּרֵי שְׁלָשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה, מֵעֵט וְרָעִים הָיוּ יָמֵי שְׁנֵי חַיֵּי' (שם פסוק ט), כיון שכל צער צף ועלה על גדותיו עד כי לא יכל לכלוא אותו בלבו הכאוב.

אולם באחרית ימיו של יעקב אבינו, באותן השבע עשרה שנה שחי במצרים, זיכהו ה' לרוות נחת ולחיות חיים טובים ומאושרים, כפי שנאמר: 'וַיַּחְיֶי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה', ומפרש בעל הטורים שרק בשבע עשרה השנים הללו ניתן היה לומר שיעקב אבינו 'חי', אך לכל השנים שקדמו לכך לא ניתן לקרוא 'חיים', כי חיים מלאי צער ויסורים שכאלה אינם קרויים 'חיים'.

למה לשאול שאלות?!

רבקה הצדקת הוצרכה מתוקף תפקידה כאשתו של עמוד העולם - יצחק אבינו, ללכת ממקום למקום, כפי השליחות שיעד לה הקב"ה לאותו יום. והנה כאשר היתה עוברת על יד בתי כנסיות ובתי מדרשות היה התינוק מפרכס לצאת, וגם כאשר היתה עוברת על יד בתי עבודת כוכבים היה התינוק רץ ומפרכס לצאת...

עשרים שנה היתה רבקה אמנו עקרה... והנה, ביום בהיר אחד, הגיעו סוף סוף השנים הללו לקיצן. רבקה מגלה שהיא בהריון.
שמחה עצומה מילאה את לבה, אושר וחדוה אמיתית...
אך ככל שהתקדמו הימים התברר לה שההריון הזה מוזר ומעורר חשד... תופעות שונות ומשונות נצפו מעל פני השטח...

פרשת ויחי - למה לשאול שאלות?!

ורבקה. כולם אחים, שהאחד טוב והשני רע. מה ביקשה איפוא לשמוע בנבואה, על מה הלכה לדרוש את השם?

והתשובה: כל זה נכון היה, אילו היה זה הריון טבעי. או אז יתכן שבן

אחד דומה להוריו הקדושים, והשני דומה לאחי האם (במקרה הזה, לבן הארמי) כרוב הבנים. אבל הרי רבקה עקרה היתה, ולא נפקדה אלא בתפילה ובעתירה. ככתוב: "וַיַּעֲתֶר וַיִּצְחַק לָהּ לֵנֶכַח אֲשֶׁתּוֹ פִּי עֲקָרָה הוּא וַיַּעֲתֶר לּוֹ ה' וַתֵּהָרֶה רַבְקָה אֲשֶׁתּוֹ" (שם פסוק כא)... והתפילה שינתה את טבעה, כעתר (קלשון) המהפך את התבואה.⁴

ועל כך השתאתה: אם הריון זה הוא תוצאת התפילה - הרי יודעת היא לבטח שלא התפללה לבן שיפרכס לצאת לבתי עבודה זרה חלילה! כיצד יתכן שתפילתם לבן קדוש שירבה כבוד שמים בעולם וישא מורשת אבות אברהם ויצחק, הצמיחה גם בן רשע!

ועל כך ענו לה: 'אל תדאגי, יש לך תאומים, אחד צדיק ואחד רשע!'

והשאלה צועקת מאליה: איזה מן תשובה היא זו?...

ולפני שנשיב נקדים...

רבקה נחרדה לנפשה מאוד... 'הצילו! יש לי ילד עם פיצול אישיות ברמה הכי גבוהה שיש! והיא הלכה לבית מדרשם של שם ועבר, לברר מה קורה אצלה...'

ושם, בבית המדרש מרגיעים אותה, ומבשרים לה: "שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטֶןךָ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֵּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאִם מֵלֹאִם יֵאָמֵץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר" (בראשית כה, כג)...

בשיחה שמסר הגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א (מעין השבוע, בראשית - עמוד שט), אמר כך:

שאלה נפלאה שאל הצדיק רבי יהושע מבלז זיע"א, וזו היא:

מה הריץ את רבקה אמנו לבית מדרשם של שם ועבר, לשאול דבר ה' ולבקש תשובת נבואה. אמת, כשהיתה עוברת ליד בתי מדרש היה העובר האחד מפרכס לצאת, וכשהיתה עוברת ליד בתי עבודה זרה היה רעהו מפרכס לצאת. ודאי הבינה שתאומים במעיה, האחד טוב והשני רע, האחד צדיק והשני רשע.

מעצב הדבר, איום ונורא - אבל כבר היו דברים מעולם: קין והבל, שם וחסם, יצחק וישמעאל, אף לבן

מעין החכמה

אני מוסר שיעור בדף היומי. אחד המשתתפים בשיעור הוא יהודי בשם שזכה במכרז להפעלת הקפיטוריות אלי,

4. שח הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א (והובאו דבריו בספר ומתוק האור - פניני רבי חיים קניבסקי, עמוד תקצט), וז"ל:

אלי העביר למרצה את הדברים, והוא הסכים להתחייב על כך. סידרתי לו תור. אכן ביום המיועד הוא הגיע לרחוב רשבי"ם ונכנס אל ביתו של הרב קניבסקי...

כידוע, התור אצל הרב עבד כמו סרט נע: 'בו"ה, ברכה והצלחה, רפואה שלימה'... והנה המרצה נכנס אל חדרו של הרב ושהה בחדר במשך רבע שעה! לאחר שיצא, שאל אותו אלי בסקרנות: 'נו, מה הרב אמר לך?'

'סיפרתי לרב שאני מרצה באוניברסיטת תל אביב ושאני לא שומר תורה ומצוות. כעת נולדה לנו בת, והרופאים אומרים שהיא תהיה עִוְרָת. אמרו לי שהרב יוכל לברך אותנו אם נקבל עלינו לשמור שבת.

'אם תשמרו שבת - הבת שלכם תראה!' אמר לו רבי חיים.

המרצה היה ספקן לגבי התשובה של הרב: 'אני רק רוצה לומר לרב, שהרופאים אומרים שזו אבחנה ברורה שאין לגביה כל ספק.'

השיב לו הרב במשפט שיכול להוות עבורנו משפט מפתח לכל החיים: **'כשאנשים משתנים - גם האבחנות של הרופאים משתנות!'**

אמר המרצה: 'אנחנו קיבלנו על עצמנו לשמור שבת, מה לעשות עכשיו?'

'תכנס לרבנית', הורה רבינו. 'היא כבר תגיד לך מה לעשות.'

הוא נכנס לרבנית. היא הביאה לו מהיין שעליו עורך הרב את הסיומים, והורתה לו למרוח מעט יין מעל עיני התינוקת. כמו כן אמרה לו ללמוד מסכת קינים, ולאחר מכן לומר 'נשמת כל חי'.

המרצה סיים את ביקורו בבית הרב. מיד לאחר מכן קנה נרות ופלטת בפעם הראשונה בחייו.

באוניברסיטת תל אביב. הוא חזר בתשובה שלימה, וכל ילדיו לומדים בחינוך תורני.

אחד המרצים באוניברסיטה, היה יהודי שהשנאה העִוְרָת שלו ליהדות הוציאה אותו מהכלים, ובכל פעם שהיה פרסום שלילי בכלי התקשורת על אדם דתי, הוא היה מקניט את אותו בעל תשובה: 'תראה איך החברים שלך נראים!...' אך אלי נהג להתעלם ממנו ולא להשיב לו על קנטוריו.

באחד הימים ראה אלי את המרצה כשפניו נפולות, והוא עצוב ושבור.

'קרה משהו? שאל בעדינות.

'אל תשאל' - ענה המרצה בפנים קודרות - 'נולדה לי בת עם בעיית ראייה קשה והרופאים אומרים שהיא תהיה עִוְרָת. הלכנו לרופאי העינים הבכירים ביותר, והם אישרו את האבחנה הזו. חיינו אינם חיים, אשתי אינה מפסיקה לבכות.'

'יש רב גדול בבני ברק - הרב חיים קניבסקי, הוא יוכל לעזור לך', אמר לו אלי.

גם הרשעים והשחצנים, שונאי הדת הגדולים ביותר, כשהם נקלעים למצוקה וזקוקים לישועה, הם מתהפכים מן הקצה אל הקצה. המרצה אמר לאלי: 'אני רוצה שתיקח אותי אל הרב.'

אלי התקשר אליו וסיפר לי את הסיפור, וביקש שאכניס את אותו מרצה אל הרב קניבסקי. 'אם הוא מחלל שבת, אין לו מה לבוא לרבי חיים, כי רבי חיים לא יברך אותו', אמרתי לו. 'הוא צריך לדעת שהשבת היא מקור הברכה, ואם הוא רוצה ברכה, שיאמר לרבינו שהוא ואשתו מקבלים עליהם לשמור שבת, ומבקשים שהרב יתפלל על הבת שלהם.'

פרשת ויחי - למה לשאול שאלות?!

ובענין זה סיפר הגאון הרב גואל אלקריף שליט"א (שם עמוד תשז):

למעונו של הגה"ק הרב חיים קניבסקי הגיע יהודי שרצה לקנות דירה בפרדס כץ, וביקש לשאול האם לקנות את הדירה או לא, ולבקש ברכה.

רבי חיים השיב לו: 'לך להסתפר'.

הבנתם או לא? הוא שואל אם לקנות את הדירה או לא, ורבי חיים משיב לו: לך להסתפר...

הפלא הגדול הוא שבדיוק שבוע קודם השואל הזה הסתפר...

מי שאין לו אמונת חכמים, אומר: 'הרב לא שמע אותי... כנראה לא הבין מה שדיברתי... אבל האיש הזה שמע לדברי הרב והלך להסתפר.'

כשהגיע לספר, אמר לו הספר: 'מה באת? אין מה לספר אותך... סיפרתי אותך בשבוע שעבר, ועדיין השערות שלך לא צמחו!'

'רבי חיים אמר לי להסתפר', השיב, 'הלכתי לשאול אותו אם לקנות דירה, והוא אמר לי להסתפר!'

'איפה אתה רוצה לקנות דירה? התעניין הספר.

'בפרדס כץ בבנין השני ברחוב פלוני.'

'אל תתקרב לשם', הזהיר אותו הספר, 'יש שם מחלוקות בין השכנים, ויש שם שכן בקומה הראשונה שמפיל את אימתו על כולם, אדם עבריין, הנשים מפחדות להיות בבית לבד. תברח משם, אל תעז להתקרב!'

או אז הבין שאמונת החכמים שהיתה לו, לשמוע בקול הרב ולעשות נגד השכל, היא שהצילתו.

ביום החמישי התקשר אֶלִי אֶלִי ואמר: 'מנהל מחלקת העינים של בית החולים בתל השומר אמור מחר לבדוק את התינוקת. ה'אמינות' של ברכתו והבטחתו של רבי חיים עומדת למבחן.'

'אל דאגה' - אמרתי לו - 'יש לנו אמונת חכמים! אם רבי חיים אמר - אנחנו יכולים להיות רגועים!'

הגיע יום ששי. אני מוסר את השיעור. באמצע השיעור מצלצל מכשיר הטלפון בכיסי. כשסיימתי את השיעור ראיתי על הצג את שמו של 'אלי'. חזרתי אליו.

'אל תשאל' - אמר לי בהתרגשות. 'הרופא אמר שהיתה להם טעות באבחנה, הם חשבו שיש מחלת עינים שגורמת לְעָרוֹן, אך לבסוף התברר שיש לה מחלה אחרת, שאולי תצריך ניתוח בעינים, אך אפשר להתגבר עליה.'

הרי כך בדיוק אמר הרב: **'כשהנאשים משתנים, גם האבחנות משתנות!'**

כעבור זמן קצר הגיע המרצה לשיעור, ואמר לי בהתרגשות: 'כשבאתי לרבי חיים עדיין לא שמרנו שבת ואפילו לא הדלקנו נרות, רק קיבלנו על עצמנו לשמור שבת - וכבר נושענו!...' (עכ"ל).

אדם שמשנה את פנימיותו, הוא אינו אותה מציאות שהיתה לפני כן אלא הוא מציאות חדשה, וממילא לא שייכת לו הגזירה שהיתה על המציאות הקודמת.

והבסיס הראשוני לשינוי הפנימיות הוא אמונת חכמים! קשה מאוד לשנות את הפנימיות מבלי עזרה וסיוע של תלמיד חכם!

והאמונת חכמים צריכה להיות כפשוטה, להאמין במה שאומר החכם!

כחו של משה

לטלטול רגשי האופף וחופף את כל המציאות!... ודבר זה גרם לתחושת הלחץ להתעצם ולהתגבר.

וברשותכם נפרט:

355 ימי החנייה למרגלות הר סיני הסתיימו, ובכ' באייר (שזה באמצע החודש ה-13 לגאולה) התרומם הענן, דבר שסימן את האות לתזוזה. וכך נאמר:

"וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיַּת בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בְּעֶשְׂרִים בְּחֹדֶשׁ נִעְלָה הָעֲנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדֻת. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְעֵיהֶם מִמִּדְבַּר סִינַי וַיִּשְׁכֵּן הָעֲנָן בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן" (במדבר י, יא-יב).

ובני ישראל החלו במסעם לכיוון ארץ ישראל.

הקב"ה שחפץ להכניסם לארץ הריץ אותם, והם צעדו דרך שאמורה לקחת שלש יממות ביום אחד!⁶

ובמקום להודות, עם ישראל התלוננו! וכך נאמר: **"וַיְהִי הָעַם כְּמִתְאַנְנִים רָע בְּאָזְנֵי ה' וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אָפוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמַּחֲנֶה" (שם יא, א).**

בפרשת שלח לך מסופר על מאורעות החודש ה-14 לגאולת עם ישראל ממצרים. החודש ה-14 היה החודש העמוס ביותר (מאז הגאולה) מבחינה רגשית.

הגם שבמשך ה-13 חדשים הקודמים חוו עם ישראל טלטלות וַחֲוִיּוֹת רגשיות, הן לטוב והן למוטב, שהרי:⁵

פעמים הַחֲוִיּוֹת היו נכספות, האלקות היתה נגלית במוחש, ועם ישראל היו רואים בעיניהם נסים, אותות ומופתים, גילוי שכינה והשכנת שכינה סמוך לאהליהם... דבר שגרם ללבותיהם להתמלאות בנועם עליון ובאור זך מכל רעיון...

ופעמים היו הַחֲוִיּוֹת גורמות ללחץ, האור היה נעלם מהם, ומסות ונסיונות היו מתגברים עליהם, והם כשלו ונפלו בחטא אחר חטא, זה גדול מזה, דבר שגרם להם תחושת דכאון ויאוש עד שנבהלו מפני עצמם ודאגו מפני המחר.

אך בחודש ה-14 התרכזו כל המסות והנסיונות למציאות אחת מתמשכת,

מעין החכמה

6. וזה לשון רש"י (במדבר י, לג): 'דרך שלשת ימים' - מהלך שלשת ימים הלכו ביום אחד, שהיה הקב"ה חפץ להכניסם לארץ מיד.

5. כל הקטע הזה מבוסס על דברי ספר הפרשיות (במדבר א - עמוד שכג והלאה) לגאון הרב אליהו כי טוב זיע"א.

ורק מן, ומתחשק להם לאכול גם בשר ושאר מיני מטעמים.

וגם התלונה הזו גררה בעקבותיה עונש...

בעקבות התלונה הזאת (ומה שהיא גררה בעקבותיה כמבואר בפסוקים) מצוה הקב"ה את משה:

"אִסְפְּהֶלְי שְׁבַעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעָתָ כִּי הֵם זְקֵנֵי הָעָם וְשִׁטְרֵי וְלִקְחָתָ אִתָּם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ. וַיְרִדְתִּי וּדְבַרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאֶצְלָתִי מִן הָרִוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשָׁמַתִּי עֲלֵיהֶם" (שם פסוקים טז-יז) -

הזקנים הראשונים נפטרו, ועתה אסוף מכל שבטי ישראל שבעים זקנים, ואני אאציל מרוחך עליהם, ונשאו אתך במשא העם!

ובאותו יום, על שני הזקנים שנשארם במחנה, אלדד ומידד, שרתה רוח נבואה, והם התנבאו: **'משה מת, ויהושע מכניס את ישראל לארץ!'**

ומשה רבינו שומע את הנבואה ולא מכחיש אותה! זאת אומרת שהיא נכונה!...

הקב"ה כעס מאוד על תלונתם, משום שכל כוונתו במהירות זו היתה לטובתם של עם ישראל, למהר להם את הדרך כדי שתוך ימים ספורים כבר יזכו להיכנס לארץ ישראל. אך הם לא שמו לבם לטובה הגדולה שהקב"ה עושה להם, ומצאו בכך עילה וסיבה להתלונן.

תוצאתה של תלונה זו היתה מרה ביותר, כמו שנאמר: וַיִּשְׁמַע ה' וַיַּחַר אָפוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ ה' וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמַּחֲנֶה.

וכתב רש"י (שמות כד, י) שבגלל התלונה שהתלוננו עם ישראל, נענשו, וזקני ישראל נפטרו!

עם ישראל עוד לא התאושו מפטירת הזקנים, וכבר הגיעה תלונה שניה! וכך נאמר: **"וְהָאֶסְפַּסְף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּוּ תְּאַוְהוּ, וַיִּשְׁבוּ וַיִּבְכוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכְלֵנוּ בֶּשֶׂר. זָכְרָנוּ אֶת־הַדְּגָה אֲשֶׁר נָאֵךְ בְּמַצְרַיִם חֲנָם אֶת הַקֶּשְׂאִים וְאֶת הָאֲבִטְחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים. וְעַתָּה נִפְשָׁנוּ יִבְשָׁה אֵין כֹּל, בְּלִתִּי אֶל־הַמֶּן עֵינֵינוּ" (במדבר יא, ד-ו).**

כלומר, הערב רב התלוננו על כך שכל הזמן הם אוכלים אך

מעין החכמה

התאוה האספסוף תאוה להתרעם על הבשר כדי למרוד בהקדוש ברוך הוא.

7. וזה לשון רש"י (שבת קטז. - ד"ה 'מאחרי ה'): בתוך שלשה ימים למסעם

בלגן: אלדד ומידד הודיעו שמשה ימות לפני הכניסה לארץ, ואם כן עוד פחות מיום אחד משה רבינו מת או יעלה לשמים ולא יהיה לנו עם מי לדבר!

ואנו חטאנו לה' הרבה בימים האחרונים, חטא אחר חטא, ואם כן האם אנו ראויים בכלל להיכנס אל הארץ?

חושך ואיבוד עשתונות חדרו ללבבות...⁸

חלפו כ"ט יום, ובכ"ב בסיון, דיברה מרים במשה, ובעקבות כך היא נצטרעה והוצאה מחוץ למחנה.

עם ישראל נשארו להמתין למרים שבעה ימים, עד אשר תוכל לחזור למחנה...

והלחץ במחנה ישראל גבר, אנו קרובים מאוד לגבול ארץ ישראל, והכל

מעין החכמה

אשה יגיע לתענוג של ליהנות מזיו השכינה, אשר כל הנאות ותענוגי בני אדם הם כאין וכאפס נגדו, והוא הטוב הגדול ביותר שיתכן להיות, ולמען זה ברא ה' הטוב בכדי להטיב עם בראויו.

ועל ידי היגיעה שיהודי מתייגע בעולם הזה על כל תלאותיו בתורה ועבודת ה' ועושה

רצונו יתברך, מגיע ליהנות מזיו השכינה, ואם כן הרי שעולם התלאות התאוות והיסורים הוא הוא האמצעי והפרוזדור להגיע לטרקלין, שרק על ידי זה אפשר להגיע לתכלית הנפלאה הזו של אז תתענג על ה', ולהשיג דרגות עילאיות בענין הטוב הזה, שאפילו מלאכים ושרפים אינם משיגין מאחר שאינם עוברים את הפרוזדור הזה...

ועל דרך זה גם ענין כל הארבע גלויות, שכאמור

(במד"ש (בראשית רבה, פרשה ב - אות ד) על הפסוק: "והארץ היתה תוהו ובוהו" (בראשית א, ב) כבר מראשית הבריאה קבע הקב"ה שישראל יהיו צריכים לעבור את כל הגלויות. ונמצא שהגלויות לא באו בגלל החטאים, ועוד לפני שחטאו נגזר הדין של הארבע גלויות, אלא כולם הכנה לתכלית הבריאה, לזכך את הדמים ואת יצר הרע, שהוא רק על ידי יסורים קשים...

8. בשיחה שמסר הגה"ק הרב שלום נח ברזובסקי זיע"א (קונטרס ההרונה עליו - עמוד נב) אמר כך:

מבואר בספרים הקדושים, שהקב"ה ברא את כל הבריאה כולה רק כדי להטיב לבריותיו!

והנה, בהבטה שטחית על העולם הזה וכל ענייניו אנו רואים רק ההיפך, שהוא עולם התלאות והיסורים, מחלות מחסור ודחקות, וכן עולם התאוות והרשע 'כי יצר לב האדם רע מנעוריו', ואם כן היכן אנו רואים את ההטבה לבריות?

אלא, ש'הטוב' אותו רוצה הקב"ה להעניק לבריותיו, אין הכוונה על הטוב החומרי הגשמי והדמיוני שאינו טוב בעצם.

אלא הכוונה על הטוב המהותי והאמיתי, שהוא תענוג אלקי עצום ונשגב! וכאמור דוד: "יִצְאֵנִי קִרְבַּת אֱלֹהִים לִי טוֹב" (תהלים עג, ח).

ולשם כך ברא הקב"ה, מקור הטוב, את העולם, לתת את האמצעי שילוד אשה קרוץ מחומר יוכל להשיג ולהגיע לשיא הטוב האמיתי, שהוא לכאורה בלתי מושג שילוד

קם נביא עוד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה אֲשֶׁר יָדָעוּ ה' פְּנִיִּים אֶל-פְּנִיִּים" (דברים לד, י!)

ואם כן, צריך להבין, מדוע כשביקשו הערב רב חתיכת בשר, 'נחלש' משה רבינו, עד כדי כך שהקב"ה מצוה אותו למנות 70 זקנים שיעזרו לו.

מה יש בחתיכת בשר!?!...

ולפני שנשיב נקדים...

כן, אנחנו יודעים, השבוע קוראים בתורה את פרשת ויחי, ולא את

פרשת שלח לך. אך היינו צריכים להקדים את כל זה בשביל השאלה הבאה:

'הקב"ה נתן למשה רבינו את התפקיד להיות הגואל. ולצורך מילוי

תפקידו הוא העניק לו כחות מרוממים ונעלים מאוד, כחות שלא ינתנו יותר לשום אדם עד ביאת המשיח! וכמו שנאמר: "ולא

תהליכי התעבות

החל בדרגה הרוחנית ביותר וכלה בעולם התחתון ביותר.

ידיעת 'סדר ההשתלשלות' היא מצוה רבה ונישאה ומביאה ללב שלם.⁹

'סדר ההשתלשלות' אמור להסביר כיצד התְּהוֹתָה המציאות מהעדר המציאות. ואין הכוונה רק למציאות

ב'שיחת השבוע' (גליון 181) נכתב כך:

פעמים אין ספור מוזכר בתורת החסידות המושג 'סדר ההשתלשלות'. הכוונה היא למבנה העולמות העליונים, המשתלשלים זה מזה.

תורת הקבלה מפרטת את כל מהלך השתלשלות העולמות העליונים,

מעין החכמה

9. וזה לשון ספר התניא (קונטרס אחרון - ד"ה להבין מ"ש בפע"ח):

'ידיעת המציאות מההשתלשלות היא... מצוה רבה ונישאה... ועולה על

כולנה כמו שכתוב: "יודעת היום כו"י" (דברים ד, לט), "דע את אלהי אביך כו"י" (דברי הימים א כח, ט), ומביאה ללב שלם כו"י שהוא העיקר...

רק שזו היא מצוה אחת מתרי"ג, והאדם צריך לקיים כל תרי"ג... לכך צריך

וכל העובר על עם ישראל בגלויות, כל היסורים ורוב דם ישראל שנשפך כמים, הכל עם חשבונות גדולים. ובזמן הגלות הדרך היא רק עם אמונה שהכל בהשגחה עליונה, ששום יסורים ושום טיפת דם יהודי אינם הולכים לאיבוד בלא חשבון, האמונה הזו היא הנותנת לעם ישראל את הכח לסבול ולעכל את כל החורבנות שניתכו עליהם...

והקב"ה ברוב רחמיו, יאמר לצרותינו די, וישלח לנו במהרה את משיח צדקנו.

האלקי מאיר בו בגילוי רב, ועדיין אין בו התחדשות של מציאות וישות.

המציאות המוגדרת ותחושת הישות מתחילות להיווצר בעולם תחתון יותר - **עולם הבריאה**. זהו העולם שבו מתחילים לראשונה להופיע דברים שאינם קיימים למעלה ממנו. כאן האור האלקי כבר אינו המציאות היחידה, אלא מתאפשרת כבר קיומה של מציאות עצמאית, נבדלת. אולם עדיין מדובר במציאות דקה ביותר, בפוטנציאל של מציאות בלבד. הקרבה אל עולם האצילות מונעת היווצרות ישות ממשית יותר.

השלב השלישי של היווצרות המציאות הוא **עולם היצירה**. כשמו כן הוא - הוא מלביש צורה על הפוטנציאל ההילי שנתחדש בעולם הבריאה. בעולם היצירה אנו מוצאים כבר מציאות מוגדרת. האור האלקי בו כבר מוסתר

הגשמית (שהיא פרשה כשלעצמה), אלא הכוונה היא גם למציאות הרוחנית.¹⁰

כל מציאות שהיא, כדוגמת עונג, רצון, חכמה, חסד, וכדומה - מאחר שהיא מוגדרת בצורה כל שהיא, הרי היא רחוקה ביותר מן האחדות הפשוטה של הקב"ה. וכדי שתתהוו ותתקיים, צריכים להיות באמצע גלגולים רבים וצמצומים רבים, וזהו סדר 'ההשתלשלות'.

באופן גס, מתחלק 'סדר ההשתלשלות' לארבעה העולמות: אצילות, בריאה, יצירה, עשייה.

העולם הראשון שבו מתחילות להתגבש הגדרות מסוימות הוא **עולם האצילות**, ולכן הוא מהווה מקור שממנו יכולה אחר כך להיווצר מציאות ממשית יותר. אך אף על פי כן עולם האצילות עודנו כלול בתוך ההווה האלקית. האור

מעין החכמה

כל מציאות שהיא שאנחנו מגדירים אותה כרוחנית, כדוגמת עונג, רצון, חכמה, חסד, וכדומה - מאחר שיש לה הגדרה בצורה כל שהיא, הרי זה סימן מובהק שהיא רחוקה ביותר מן האחדות הפשוטה של הקב"ה. וכדי שהיא תוכל להתהוות ולהתקיים בעולם, היא צריכה לעבור גלגולים וצמצומים רבים מהרגע שהיא יוצאת מהמקור שלה (מהאין סוף ב"ה) עד שהיא מקבלת הגדרה של מציאות כל שהיא, וזהו סדר 'ההשתלשלות'.

להרבות בלימוד כל התרי"ג וקיומן בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה'.

10. 'סדר ההשתלשלות' אמור בעצם להסביר לנו איך נוצרה ונתהוות המציאות המוכרת לנו כיום מותך הכלום וההיעדר המוחלט (מהאין). ואין הכוונה רק למציאות הגשמית בלבד, אלא הכוונה היא גם למציאות הרוחנית, שאפילו היא היתה צריכה להתהוות משום שגם היא נחשבת למציאות של 'יש' ביחס ליעדר המוחלט'.

ונחזור ונסכם:

ככל שמתקדמים ב'סדר ההשתלשלות'
מתעבה המציאות ומתגבשת:

ב'עולם האצילות' - עדיין אין מציאות.
ב'עולם הבריאה' - כבר נוצרת
האפשרות של מציאות. ב'עולם היצירה' -
היא כבר לובשת צורה. וב'עולם העשיה' -
המציאות כבר שלימה ומוגדרת.

ונעמיק עוד...

יותר, וממילא יש יותר מקום לתחושה
של ישות ומציאות עצמית. אלא שהישות
של עולם היצירה מתבטאת בעיקר
בגדרים הברורים שהוא מכניס למציאות,
אך עדיין אין זו מציאות 'יש' של ממש.

השלב הרביעי והתחתון של
השתלשלות המציאות הוא
עולם העשיה. בו המציאות כבר מגובשת
לגמרי, מוגדרת לגמרי, ותחושת הישות
העצמית כבר קיימת במלוא ביטוייה...

אצילות - אדמה לעליון

אין סוף שלמעלה מאצילות, שבפני עצמו
הוא סתום ונעלם, ובעולם האצילות
מתגלים ונמשכים האורות הללו. והיינו
שעולם האצילות הוא מגלה וממשיך את

כתב הגה"צ הרב שניאור זלמן גופין
שליט"א, וז"ל:¹¹
עולם האצילות אינו עולם חדש שנברא
'יש מאין',¹² אלא הוא דומה לאור

מעין החכמה

כלומר, זהו בגדר חידוש גמור, כי אין שום
נקודה במציאות רוחנית שניתן לומר
שמנקודה זה יכולים 'להוציא' מציאות גשמית.

[לדוגמא: מסברא שכלית מעולם לא תתהווה
מציאות גשמית, דאף שניתן
להוריד את הסברא ריבוי מדרגות עד שתהיה
מובנת לאיש פשוט בעל מוח גס, מכל מקום
לעולם תשאר מציאות רוחנית (סברא), ולא
תתהפך להיות גשם שיכולים למששו בידים].

ולפיכך, זה שבפועל נתהווה הגשמי מן הרוחני
הוא חידוש גמור, כמו 'יש מאין'
ממש, היינו כאילו היש הגשמי בא מ'אין', מאחר
שאין שום נקודה ברוחני שניתן לומר שהגשמי
בא ממנה... (חסידות מבוארת, שבת קודש - עמוד קסז).

11. שיעורים בחסידות - המשך החודש
תרס"ו (עמוד 88).

12. ישנם כמה אופנים ביחס שבין המקור
לדבר הנוצר ממנו. והאדמו"ר
הרש"ב מליובאוויטש זיע"א (בשעה שהקדימו -
תער"ב, חלק ב - עמוד תרלו ואילך), חילק זאת
לארבעה חילוקים כלליים. והם: העלם
וגילוי, יש מאין, עצם והתפשטות, וכח ופועל.

וביאור המושג 'יש מאין' על קצה המזלג
הוא כך:

הגשמי והרוחני הרי הם שני הפכים
לגמרי, שאין שום דמיון והשתוות
(יערד') ביניהם, שלכן התהוות הגשמי מן
הרוחני 'אין לך בריאה יש מאין גדול מזה'.

מדוע הוא נקרא בשם 'אצילות' מלשון האצלה וגילוי...

ואמנם, הגילוי שמתגלה בעולם האצילות הוא למעשה ירידה מההעלם שקדם לו, כי ההעלם עצמו כה נעלה ונעלם, שאינו יכול להתגלות, ורק לאחר הירידה לעולם האצילות הוא יכול לבוא לידי גילוי.

אלא שעדיין הגילוי באצילות אינו חידוש של מהות אחרת באופן של 'יש מאין', אלא גילוי של מה שהיה קודם לכן.

הבחינות הנעלות שלמעלה ממנו והוא לא עולם חדש (יחס הנקרא 'העלם וגילוי'¹³).

ולתוספת ביאור:

בעולם האצילות ישנו חידוש שלא קיים בעולמות הגבוהים ממנו, שכל בחינות ה'עצמיות' הנעלמות ונסתרות למעלה מעולם האצילות, נמשכות בבחינת גילוי וידיעה בכלים דאצילות, ועל ידי זה יכול אור אין סוף לרדת ולהתגלות גם בעולמות: בריאה, יצירה ועשיה.

ומאחר ועניינו של עולם האצילות הוא לגלות את האור, מובן

מעין החכמה

במקום. אלא שנוכחותו במקום יכולה להיות בהעלם והיא יכולה להיות בגילוי. וכאשר הדבר מתגלה מהעלמו - אין כאן חידוש ביחס אליו עצמו, שהרי מצידו הוא נוכח במקום בתכלית השלימות גם בעת היותו בהעלם.

ועל דרך זה בנוגע לאור אין סוף: האור מצידו נמצא בשלימות בכל מקום. הצמצום פעל רק את זה שהאור יהיה בהעלם ולא יורגש בגילוי.

לכן, לעתיד לבוא, בביאת המשיח, שיהיה גילוי אור אין סוף למטה בעולם הזה, אומר הכתוב: "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר" (ישעיה מ, ה): אין צורך להביא את האור ממקום אחר אל העולם, האור קיים בעולם הזה בכל פרט שבו בכל תוקפו. החידוש שיהיה לעתיד לבוא הוא שהאור יאיר **בגילוי**, לכן נאמר: "ונגלה כבוד ה'", ולא 'ונמשך' יונשפעי וכיוצא בזה.

13. בספר סוגיות בחסידות - אחדות ה' (עמוד 113) הובא כך:

ליתר ביאור: בדרך כלל, בכדי שדבר הנמצא במקום פלוני יגיע למקום אחר, צריכה להיות פעולה מיוחדת שעל ידה יגיע הדבר למקום השני. וכמו שְׁכַל הרב, בכדי שהוא יגיע גם לכלי שכלו של התלמיד, צריכה להיות פעולה של השפעה מהרב אל התלמיד ורק כך יוכל השכל להימצא ב'מקום' התלמיד.

זהו ענין של השפעה: התפשטות של דבר הנמצא במקום אחד למקום אחר. ונמצא, שבהתפשטות יש חידוש על העצם, המקור: לפני ההתפשטות הדבר לא היה במקום השני, ורק על ידי פעולת ההתפשטות הוא הגיע לשם.

אמנם המושג 'גילוי והעלם' שונה לגמרי מהשפעה והתפשטות, 'גילוי והעלם' זאת אומרת שהדבר נמצא בשלימות כבר עכשיו

לא חדש ביחס אליהן אלא רק גילוי שלהם...¹⁴
ונחזור שוב לפרשת שלח לך...

ואם כן מובן, כי בעולם האצילות יש שני צדדים: מחד, הוא ירידה מהמדרגות שקדמו לו. ומאידך, הוא

מעין החכמה

והיו מתאספים לשמוע ממה שראה ושמע בליובאוויטש.

14. סיפר הריי"צ מליובאוויטש זיע"א (ספר השיחות - ה'תש"א, עמוד 44), וז"ל:

כאשר חזר ר' ישראל לעירו, שאלוהו אם יכול הוא לחזור בפניהם על המאמר שאמר הרבי בשבת, הוא השיב שאינו יכול לחזור על כל המאמר, אלא על מספר מילים שאותן שיין היטב. ר' ישראל חזר בפניהם את הדברים הנזכרים, ולאחר מכן חזר למסחרו כדרכו.

בעיר פולוצק התגורר חסיד בשם ר' ישראל. חנווני ואיש פשוט היה, ונהג לנסוע אל אדמו"ר ה'צמח צדק'. פעם אחת שביקר בליובאוויטש אצל ה'צמח צדק' היה זה בשבת פרשת וירא.

באותה שבת, שמע ר' ישראל מהרבי מאמר חסידות, בו נאמר כי אברהם אבינו היה נדיב בגופו, בממונו ובנפשו.

בשוק נכחו שני חבריו, נחמן החנווני ויוסף החנווני. החליט ר' ישראל לפנות לנחמן בבקשת הלוואה. אמנם הוא לא היה זקוק לכסף באותה עת, אך בשומעו מהרבי את המעלה הגדולה של גמילות חסדים, רצה לזכות את חברו במצוה זו. נחמן ויוסף חבריו, ששמעו מר' ישראל את דברי הרבי, עשו אף הם כך, והיו מלוים זה לזה, ולווים זה מזה בכל יום...

הרבי הזכיר במאמרו את מאמר הפרדס, בשם ספר הבהיר (אות קצא): 'אמרה מדת החסד לפני הקב"ה וכו', והוסיף:

אברהם אבינו, בעולם הזה, החליף בעבודתו בגמילות החסד, את ספירת החסד דאצילות. מובן איפוא, כי אברהם אבינו היה נעלה אף ממדת החסד דאצילות, שכן חסד דאצילות - גם אילו היתה פה למטה לא היתה יכולה להתלבש בגשמיות. ואילו אברהם אבינו המשיך זאת גם בגשמיות, שזהו מכח מעלת הנשמה, בסוד בירורי הניצוצות...

כאשר נסע ר' ישראל שנית לליובאוויטש, יצא ה'צמח צדק' לבית המדרש, ושאל את אחד הגבאים: 'היכן ר' ישראל החנווני?'

ר' ישראל שמע ושינן את הדברים היטב. את המאמר בכללותו לא קלט, מלבד אותם משפטים ספורים שנקלטו במוחו ולבו, ועליהם חזר שוב ושוב.

הגבאי לא ידע לענות, מאחר שר' ישראל לא היה מהחסידים המפורסמים... ורק לאחר חיפוש מצאו, והביאו אל הרבי.

כשנכנס, קיבלו הרבי במאור פנים, וביקש ממנו שיספר לו על סדר יומו.

סיפר ר' ישראל כך:

הנני קם ממטתי בשעה חמש בבוקר, ואומר תהלים, שותה תה, קוצץ עצים לאח -

באותם הימים נהוג היה, שבעת שחזר חסיד מליובאוויטש לעירו, היו עורכים לו החסידים בני עירו קבלת פנים,

מאין לי בשר?

ובשעה שבני ישראל ביקשו לחם, מן, שהוא מאכל דק ועדין, משה רבינו היה יכול לספק להם אותו. אך כאשר הם דרשו בשר, שהוא מאכל יותר מגושם, הרגיש משה רבינו כי אינו יכול לרדת לדרגה כה מגושמת, ואינו מסוגל להשפיע להם בשר, ועל כן אמר: 'מאין לי בשר'.¹⁶

לפיכך אמר לו הקב"ה שיאציל מרוחו הקדושה על שבעים הזקנים, ומאחר שהזקנים יקבלו רק רמה נמוכה מקדושתו של משה רבינו, הדבר יגרום לכך שהזקנים יוכלו להשפיע בשר לבני ישראל למרות שהוא מאכל מגושם.

המשיך הרב שניאור זלמן גופין שליט"א, וכתב (שם עמוד 91):

לאחר שבני ישראל ביקשו ממשה רבינו: "מי יאכילנו בשר" (במדבר יא, ד), ומשה רבינו אמר להקב"ה: "מאין לי בשר לתת לכל העם הזה" (שם פסוק יג), אמר לו הקב"ה לאסוף שבעים זקנים - "ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם" (שם פסוק יז), והשפעת הבשר תעבור דרכם.

וביאר הרש"ב מליובאוויטש זיע"א:¹⁵ **כל** ההשפעות לעם ישראל, הן הרוחניות והן הגשמיות, צריכות לעבור דרך משה רבינו, הנשמה הכללית של הדור.

מעין החכמה

ענה הרבי היצמח צדקי: 'ראיתי עמוד אור של יחסד דאצילות חופף עליו!...

15. ספר המאמרים - תר"ס (עמוד קיא).

16. וזה לשון הרש"ב זיע"א: והטעם שהאציל הרוח מרוחו של משה על ע' הזקנים, ידוע הוא, דלהיות שהערב רב ביקשו בשר תאוה, ולא היה ביכולת משה להשפיל את עצמו בשפלות וירידה גדולה כזאת, להשפיע להם השפעה גשמיות כזאת, מפני שהיה שורש נשמתו מבחינת האצילות, דגם למטה היה במדרגת אצילות ממש, ד"משה משה" (שמות ג, ד) לא פסיק טעמא בגווייהו... ולא היה אפשר שיתלבש בבחינת הלבשה חומריות כזו...

והולך לבית המדרש להתפלל. אחר התפילה לומד אני פרק משניות, חוזר לביתי, אוכל פת שחרית והולך לשוק.

לעת מנחה הולך הנני לבית המדרש לתפילת מנחה, לומד עין יעקב, מתפלל מעריב וחוזר הביתה.

המשיך היצמח צדקי ושאל: 'נו, וצדקה?'

השיב ר' ישראל: 'עני הנני ואיני יכול לתת!'

כך גלגל עמו הרבי בשיחה עד אשר שמע ממנו על אופן הנהגתו בענין גמילות חסדים.

לאחר מכן שאל את היצמח צדקי בנו הרבי המהר"ש: 'מה ראית בו. ב' ישראל?'

של משה רבינו, ולא חידוש יש מאין. ולכן יש באפשרותם של שבעים הזקנים להשפיע בשר לבני ישראל, כי הם מקבלים את הקדושה ואת החיות ממשה רבינו...

הסיבה לכך שהזקנים היו יכולים להשפיע היא, מפני שהם היו קרובים בדרגתם למשה רבינו, וכך שימשו כ'ממוצע' בין דרגתו הנעלית של משה רבינו שלא היה יכול להשפיע בשר, לבין בני ישראל שחפצו בבשר... ונעמיק עוד...

ואולם, מאחר וכל ההשפעות לבני ישראל צריכות לעבור דוקא דרך משה רבינו, וגם השפעת הבשר צריכה לעבור דרכו, מובן, כי גם בהאצלת הרוח משה רבינו לזקנים, נותרת דרגת הקדושה של משה רבינו, אלא שהיא מתגלת ברמה נמוכה יותר. **וגם** בהאצלה זו יש שני צדדים:

מצד אחד זו ירידה מהדרגה של משה רבינו ולכן משה רבינו לא היה יכול להוריד את הבשר הגשמי, ומאידך זהו גילויי ההעלם מדרגתו הנעלית והקדושה

פְּחָה של נשמה

ונפש הבהמית, וגם חלקו בעולם. וזהו: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה, ח) - בתוך כל אחד ואחד...

והיינו, שכך עלה ברצונו יתברך לברוא עולם שבו תתגלה **מלכותו בגילוי**. ולצורך כך ברא עולם מלא העלמות וכיסויים, וברא את שלוחיו, את נשמות ישראל, שירדו לעולם ויגלו את **מלכותו** מתוך האפלה.¹⁸

כתב הרבי הרי"צ זיע"א, וז"ל:¹⁷

'הנה תכלית הכוונה בכריאת והתהוות העולמות, דנתאוה הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים, שיהיה גילוי אלקות למטה על ידי עבודת האדם... דנשמה תרד למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, והם יעלימו ויסתירו על אור הנשמה, ובכל זאת תפעול הנשמה בירור וזיכוך הגוף

מעין החכמה

הנה (עולם ה') אצילות נקרא 'אדם' על שם 'אדמה לעליון' - כלומר, אחד הפירושים למילה 'אדם' הוא על שם 'אדמה לעליון'. והיינו, שה'אצילות' דומה לבחינה עליונה ונעלית ממנה.

ולכך היה טענת משה: 'מאין לי בשר', כי לא היה ביכולתו להשפיל את עצמו כל כך...
17. ספר המאמרים - באתני לגני (בתחילתו).
18. כתב הרב גופין שליט"א (שיעורים בחסידות - המשך החודש תרס"ו, עמוד 87), וז"ל:

חייה, את משפחתה וסביבתה, ונתן לה כחות ויכולות, וכלים הנצרכים לה...¹⁹

וזה חלק חשוב מתפקידו של היהודי בעולם, להוציא ולגלות את 'העלם' הנשמה מהכח אל הפועל.

והקב"ה, הצופה ומביט בכל הדורות, העניק לכל נשמה ונשמה את שליחותה ויעודה המיוחד לה בגילוי מלכות שמים, העניק לכל נשמה את הגילוי שרק היא בלבד תוכל לגלות. ולפי שליחותה, סידר לה את

מעין החכמה

בסדר מעשה בראשית, כפי שמסופר בתורה, הנה בין כל הרמזים וסמלי תורה, יש גם הוראה למעשה בהוצאה לפועל עניינים שונים בעולם הפרטי של כל אחד ואחד, ובפרט בעניינים כלליים:

בכל עבודה או תנועה העומדת לצאת לפועל, הן ברוחניות והן בגשמיות, הנה בראשית, היינו ההתחלה והעיקר הוא לדעת כי אלקים ברא את השמים - רוחניות, ואת הארץ - גשמיות. זאת אומרת אשר השם יתברך הוא הבורא יוצר ועושה כל העניינים הרוחניים והגשמיים.

אלא שרוצה ה' יתברך שעניינים אלה יצאו לפועל על ידי פלוני ופלונית, וזה שזכה לזה צריך לראות את עצמו כשלוחו של מקום להוציא רצונו יתברך מהכח אל הפועל.

בהתחלת הבריאה - "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך וגו'" (בראשית א, ב) - בהתחלת כל עבודה והשתדלות בדבר של קדושה, נדמה כי שורר תוהו ובוהו וחושך מסביב, כמה מניעות ועיכובים להוציא הענין לפועל טוב מתאים להמטרה. ולכן מרמזת התורה תיכף אחר התחלת הבריאה: "ויאמר אלהים יהי אור" (שם פסוק ג) - ה' יתברך מהפך מקום החושך - לאור, והאור דוחה את החושך... עיי"ש.

וכמו כן התואר 'אדם', ניתן גם לאדם התחתון למטה, מפני שאף הוא דומה ל'אדם העליון', כי לבני ישראל יש נשמה שהיא 'חלק אלויה ממעל'.

ואין להקשות מדוע גם אומות העולם נקראים בשם 'אדם', שכן לאמיתו של דבר יש מספר פירושים ל'אדם', ובפשטות הכוונה היא כדברי אדם הראשון, אשר לאחר שקרא שמות לבהמות וחיות, הוסיף ואמר (בראשית רבה, פרשה יז - אות ד): 'ולי נאה לקרות אדם - שנבראתי מאדמה', שנאמר: 'כי מאדמה לוקחת'. כלומר, אומות העולם נקראים בשם 'אדם' בגלל השייכות לאדמה. אבל השם והתואר הפנימיים של 'אדם' מתייחסים לאדם על שם 'אדמה לעליון'.

וזהו המעלה של נשמות ישראל הדומות להקב"ה...

19. וזה לשון הרבי מליובאוויטש (אגרות קודש, חלק ז - עמוד פא): התורה מתחילה בפרשת בראשית, בה יסופר סדר בריאת העולם. ומובן מעצמו, כי לא באה התורה לספר סיפורים בעלמא, אלא תכליתה, כמשמעות המילה 'תורה', היא הוראה, היינו להיות למורה דרך בחיים היום יומיים, להורות לנו הדרך לטוב לנו בגשמיות וברוחניות.

ועוד זאת, כי הרבה עולמות ישנם למעלה מעולמנו. בכל עולמות אלה גנוזים כחות וסגולות עד אין שיעור, וכולם עומדים מעל לעולם העשייה ומחכים לאדם, שעל ידי מעשיו יוציא כל הגנוזות אל הפועל!

לאדם ניתנה נשמה עליונה. מי יודע כמה קדושה וכמה מעלות טמונות בה - והכל בכח.

עבודתנו היא, להוציא כחות אלה כולם אל הפועל, לגלות כל המעלות ולקנות אותן...

כמה שאדם מוציא הדברים מהכח אל הפועל הוא נהיה יוצר חדשות. הוא נהיה יוצר תורה ועושה את עצמו...²¹

ועתה נותר לנו לברר, הכיצד? איך אפשר לגלות ולהוציא את הנשמה מן הכח אל הפועל?...

וזה לשונו של הגה"ק רבי שלמה וולבה זיע"א:²⁰

המשחק האהוב ביותר על תינוקות הוא 'מחבואים': מישהו מתחבא והתינוק מחפש אותו, ומה רבה היא צהלתו כאשר הוא מוצא אותו.

במשחק זה בא לידי גילוי מצב וגם כח יסודי באדם. דברים רבים מכוסים מעינינו, אם בעולם ואם בתורה, ומשאת נפשנו לגלותם. לגילוי נסתרות אלה מתמסר הלמדן בתורת הנגלה, והמקובל בנסתר. ואיש המדע במדעו. והמון נסתרות ישנם באדם עצמו ובעבודת הבורא שלו.

האדם נברא במעלות בכח וכל עבודתו בחייו היא להוציא כחותיו אל הפועל. ולא רק כחות עצמו. גם התורה ניתנה לנו שנוציא את הגנוז בה אל הפועל, לפסוק הלכות, לעמוד על סודה, לקיימה בפועל.

מעין החכמה

וכשהתבגרו קימעא, וניצוצי השכל החלו להאיר בהם. הם החליטו ש'די לשטויות', והחליטו להקדיש את חייהם ללימוד התורה הקדושה...

הם נכנסו לבית המדרש הסמוך ועסקו בתורה בהתמדה נוראה. יומם ולילה לא פסקה התורה מפייהם... וככל שגברה התמדתם גברו רגשות החבירות והתחזקו...

20. עלי שור (חלק ב - עמוד תרכט ועמודים מט-נא).

21. ובהקשר לזה נביא את סיפורו של הגאון הרב ישראל יעקב קלפהולץ זיע"א (החזורים בתשובה - עמוד קפת), וז"ל:

ישב הגה"ק רבי ישראל 'המגיד' מקוֹזְנִיץ זיע"א במחיצת חסידיו וסיפר:

באחד מהעירות הסמוכות לכאן היו שני ילדים שהיו חברים בלב ונפש. יחד השתובבו, יחד הפריעו למלמד, יחד נעשו ויחדיו עפו הביתה...

לימים נפרדו שני הידידים וכל אחד מהם הלך לדרכו. ידידותם לא פסקה, אך הזמן והמרחק הרחיקו איש מרעהו עד שלא ידעו ולא שמעו זה על זה דבר.

אחד מהבחורים סיים את לימודיו הגבוהים בהצלחה, נשא אשה והוליד בנים ובנות, הצליח מאוד בעסקיו ונעשה עשיר גדול, בעל רכוש רב. ערים וכפרים היו שייכים לו, משרתים רבים מילאו כל בקשה ודרישה שיצאה מפיו, ונראה היה שלא חסר לו דבר. בתקופת הקיץ התגורר היהודי המומר באחד מהכפרים שלו, ויצא בכל יום רק לשעה - שעתים אל העיר הקרובה כדי לנהל את עסקיו.

באחד מימי הקיץ החמים, אחרי שטבל בנהר הסמוך לביתו המרווח, יצא העשיר רכוב על סוסו כשכלבו רץ לפניו, לטייל בחורשות ששביב הבית וליהנות מעולם נאה זה שחיו בו היו מאושרים. לפתע נעלם הכלב מעיניו ורק את קול נביחתו שמע, והקול היה מוזר ומפחיד. במהירות רכב העשיר בכיוון הקול וראה את הכלב עומד ונובח מול גופתו המרוטשת של יהודי. מבוהל ונרגש ירד העשיר מעל סוסו, התקרב אל הגופה והזדעזע למראה הפצעים שעוד שתתו דם. גוי הרגו, ללא ספק, הרהר העשיר, ולבו, לב יהודי חם, התערור בקרבו...

זכרונות העבר הציפוהו ורגשות נחם וחרטה מילאו את לבו. בזהירות הרים את המת, הניחו על סוסו ונהג את הסוס העירה. שם מסר את המת לידי החברא קדישא' ואחר חזר לביתו.

גופת היהודי שָׁאָתו עשה חסד של אמת, לא מְנִשָּׁה מנגד עיניו של היהודי המומר, ומחשבות החרטה והצער לא נתנו לו מנוח. לשוא ניסה להתנהג כרגיל בחברת בני ביתו האהובים עליו, מחשבותיו היו למעלה מכח רצונו. רגשות הצער על שעזב את אמונת אבותיו ואת התורה

אהבה שאינה תלויה בדבר - אהבו איש את רעהו, אחד לא קינא בכשרונותיו ובידיעותיו של חברו, יחד למדו, שאלו והשיבו - בלי קנטור, שמעו והוסיפו ידע - בלי קנאה, חידשו זה לזה בדברי תורה...

השבועות חלפו במהירות...

ראה השטן את התנהגותם של שני הריעים שאין בה פגם והחליט לסכסך ביניהם. כשלא הצליח, לא התייאש וניסה להחטיאם בדרך אחרת. הכניס בראשם רעיון לקרוא וללמוד גם מתוך ספרים שהתחברו על ידי אנשים החושבים שהם יותר חכמים מחז"ל הקדושים...

רצון עז השתלט על שני הידידים לדעת יותר ויותר מתוך אותם ספרי חכמה המביאים אדם לידי כפירה. בתחילה הניחו את משנתם רק לשעה קלה וקראו באותם ספרים אסורים - וכידוע, הבא להיטמא פותחים לו (יומא לה:). ומעט טומאה סותמת את כל שבילי השכל היהודי - ולכן בתוך זמן קצר הם הזניחו לגמרי את עיסוקם בתורה ותחת זאת הקדישו את כל זמנם לספרים שהתחברו בידי אנשים הכופרים ומזולזלים בחכמינו הקדושים זיע"א...

השטן שמח בנצחונו, וכדרכו של שטן כשהוא נטפל לאדם והאיש נכנע לו אינו מרפה ממנו עוד ומוסיף לגרור אותו מעבירה לעבירה, כך היה גם עם שני הבחורים. כשטעמו טעמה של כפירה, הקלו ראש בקיום המצוות, עד שהפסיקו לקיימן...

יהודי הקהילה שראו בגדולתם ואחר כך בהדרדרותם של הבחורים, נזפו בהם ורצו לעצור בעדם מהדרדרות מוחלטת. אך שני הבחורים היו שקועים בחטא עד צואר, עזבו את עירם, הסתובבו ימים רבים במקומות שאין איש מכיר אותם, התערבו בגויים, למדו ממעשיהם עד שרצו להיות כמותם והמירו את דתם...

והוא, היהודי המומר, הקשיב בדריכות לכל מילה היוצאת מפי הרב, קיבל עליו עול תורה ותשובה, דקדק במצוות, התענה הרבה לתיקון נשמתו והפך לבעל תשובה גמור.

למרות שהביא עמו סכום כסף גדול, לא נהנה מכספו, אלא הסתפק במועט, חי חיי צער והשקיע את כל כחו ונפשו בלימוד התורה. בזכות התורה שלמד בצעירותו רכש לו במהירות את כל המדות הטובות שמנו חכמים בבעלי תשובה ושמו התפרסם כלמדן מופלג וכצדיק גדול. ידיעותיו בתורה וענותנותו הרבה קירבוהו אל הבריות, למרות שאיש לא ידע מאין בא ואיש לא הכירו.

כשקרבו ימיו של רב העיר למות, וכל ראשי הקהילה וחשוביה עמדו סביב מטתו ושאלו מי ימלא את מקומו, רמז להם הרב על בעל התשובה, וכולם הסכימו לכך בלב שלם.

גם בשבתו על כס הרבנות התנהג בעל התשובה בצניעות ובענוה והנהיג את עדתו בתבונה ובעתה. אהבת האמת, החסד והרחמים אפיינו את דרכו ובעיני עדתו היה כמלאך אלקים. שמו התפרסם בכל ערי הסביבה ומכל מקום נהרו אליו יהודים לבקש את עצתו. חולים ביקשו שיתפלל בעדם וגדולי תורה קבעו הלכה כמותו.

באחד הימים הגיע לעיר אדם חולה שרוח רעה נכנסה בו ועינתה אותו יומם ולילה. ראו היהודים את האיש והביאוהו לבית הרב כדי שיבקש עליו רחמים.

'מה אני ומה כחי' - אמר הרב לשליחי המצוה - 'הבה נתאסף כולנו בבית הכנסת, נתפלל עליו בצייבור ובזכות תפילת רבים ישלח ה' רפואה שלימה לחולה'.

כל הקהל ובראשם הרב התאספו בבית הכנסת ועמדו בחרדת קודש סביב רבם הנערץ. והרב, לא חולל נפלאות, אלא עורר את העם לתשובה ואמר יחד אתם את כל ספר

הקדושה, אמללו אותו עד שהחליט ללכת אל הרב היהודי, לגולל בפניו את פרשת חייו ולבקש ממנו דרך לחזור לחיק האמונה.

בשעת לילה מאוחרת דפק היהודי על דלתו של הרב. למראהו, מראה פריץ עשיר ונכבד, הופתע הרב. והפתעתו גדלה כשדיבר אליו ה'פריץ' בשפת היהודים וסיפר לו בבכי את כל קורותיו עד היום שבו מצא את גופת היהודי. ומאז, הוסיף המומר כשהוא חונק את בכיו, אין לו עוד מנוחה, מתחרט הוא מעומק הלב על חטאיו ורוצה להיות שוב יהודי ירא שמים ושומר מצוות.

הרב ניסה לדחותו מחשש שמא פיו ולבו של האיש אינם שוים, ולא רצה למלא את בקשתו.

אך המומר בשלו, לא הרפה, בכה והתחנן על נפשו ונשבע שלא יצא מחדרו של הרב עד שישוחח אתו ויראה לו דרך תשובה.

אחרי הפצרות ותחנונים השתכנע הרב ברצינות כוונותיו של האיש ויעץ לו לחזור לביתו, למכור את רכושו ולהפכו לכסף מזומן. וכל זאת יעשה בלי שיחשדו בו שיש בכוונתו לעזוב הכל ולהסתלק, וכשיהיה בידו סכום כסף גדול יבוא אליו שנית.

ברגשות תודה ושמחה יצא היהודי מבית הרב, חזר לביתו, עשה כעצת הרב והצליח להפוך חלק ניכר מרכושו לכסף מזומן. ועם צרור כספו הגיע שוב, באחד הלילות החשוכים, אל בית הרב. הפעם קיבל אותו הרב בסבר פנים יפות, נתן לו כתובת של רב באחת הערים הרחוקות מעירו ומסר בידו מכתב אל אותו רב ובו פירוט קורותיו של העשיר ובקשה לעזור לו, ללמדו תורה ולהורות לו דרך תשובה.

בלי היסוס עזב העשיר את עושרו, ביתו ומשפחתו, ונסע למקום שאליו שלחו הרב. שם מצא מרגוע לנפשו. רב העיר קירב אותו אל התורה והמצוות ולימד אותו את דרכי התשובה.

כחה של התמודדות

ובזה יובן²² מה שהשיבה רוח הקודש לרבקה אמנו: "וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׂנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנְךָ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֵּעֶיךָ יִפְרְדוּ וְלֹאֵם מִלֵּאֵם יֵאָמֶץ וְרַב יַעֲבֹד צָעִיר" (בראשית כה, כג)...

והתשובה לכך היא פשוטה: 'התמודדות'! כאשר אדם נקלע להתמודדות עם מציאות שהוא לא חפץ בה, הוא נאלץ להתאמץ ולהתייגע, ומתוך כך מתגלים בתוכו כחות נעלמים וחדשים, שהוא לא היה מודע לקיומם (יחס 'העלם וגילוי').

מעין החכמה

פשוטה לקבל את השבים אליו... חכמינו ז"ל אמרו (ויקרא רבה, פרשה י - אות ה): 'תשובה עושה מחצה ותפילה עושה הכל', ואני בשתייהן אחזתי, והוספתי עליהן תורה וצדקה. התחרטתי בלב שלם על כל חטאי, וחברי זה המצפה לרחמי שמים, מת כנראה, לפני שחזר בו. נפטר מהעולם בלי שזכה לעשות תשובה. ולכן רשאי אני לגזור עליו לצאת מאיש זה, והוא רחום יכפר עוון ולא ישחית וקרה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו'.

בחרדת קודש ירד הרב מהבמה, והרוח יצאה מהאיש ולא שבה אליו עוד כל ימי חייו.

המשיך הגה"ק רבי ישראל, ה'מגיד' מקוזניץ ואמר: 'בואו וראו עד כמה גדול כחה של תשובה. חכמינו ז"ל אמרו (ברכות לד): 'במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד'. ואם כך, מדוע הגיע לאותו צדיק שיתבייש ברבים, לפני כל קהל עדתו שבעיניהם היה צדיק וקדוש? מפני שפגם קטן היה בו, בבעל תשובה זה. עבירותיו היו בגלוי ותשובתו היתה בסתר. איש מלבד הרב והידיד שחטא עמו, לא ידעו שהוא בעל תשובה, ושניהם (הרב והידיד) היו כבר בעולם האמת!"

22. כך כתב בספר מעיין השבוע (בראשית - עמוד שט), לגאון הרב שלום מאיר ולך שליט"א.

תהלים בבכי ובהתלהבות עצומה. אחר כך ניגש אל החולה וקרא בקול: 'ברשות הקהל הקדוש הזה, ובזכות תפילת רבים ותשובתם הנני גוזר על הרוח הרעה שנכנסה בגוף זה להסתלק ולשוב למקום שמשם באה'.

דממת מוות שררה בבית הכנסת ולפתע נשמע קול מפחיד ואיום: 'מי אתה שאשמע בקולך?' - קראה הרוח מתוך גוף החולה - 'הלא רשע אתה כמוני, בבית מדרש אחד למדנו, בדעה אחת היינו לתורה ולחטא. יחדיו שקדנו על התורה ועל ספרי הכפירה, סרנו מהדרך הישרה ותעינו עד שיצאנו מכלל ישראל. איך מעז אתה לצוות עלי לצאת מגופו של האיש הזה? הלא מעשיך אינם טובים ממעשי'!

תדהמה ופחד אחזו את הנאספים, כנופים עמדו כולם ולא העזו להביט בפני רבם. אך הרב לא הרמין ראשו, הביט ישר בפניו של החולה, עלה על הבמה ואמר לקהל עדתו בקול גדול:

'רבותי, יהודים יקרים! כל מה ששמעתם כעת, אמת ונכון. מודה ומתודה אנכי, חטאתי, עויתי ופשעתי, אך כל זה היה ואינו. הקדוש ברוך הוא הבוחן כליות ולב, יודע זאת והוא יוציא דיני לאור. לא נבראה התשובה אלא בשביל עוברי עברה, וידו של הקדוש ברוך הוא

להיטמן בישיבת עבר, עד שיבוא שלם
מכל צד ויקרא שמו ישראל!...

והתמודדות של יעקב אבינו לא נעצרה
בעשיו והמשיכה להתפרש
על כל חייו, כשעיקר ההתמודדות
מתרכז ב-17 שנה שחי במצרים.

וההתמודדות שהוא יצטרך להתמודד,
התגלתה ליעקב עוד
לפני שירד למצרים, וכמו שנאמר: "וַיֵּרָא
יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁכֵר בְּמִצְרַיִם" (בראשית מב,
א) - שבמצרים טמון סוד השבירה
והירידה!

במצרים היו טמונים הרבה ניצוצות
קדושה (וזה סוד ה'שָׁכֵר
בְּמִצְרַיִם'), שלצורך עלייתם הוצרכה
התמודדות ארוכה, קשה ומרה מאוד!²³

מעין החכמה

העליונה, בעלת שם זה של ישראל, ומשכנה
בו הוא כל זמן שאין שם עצבון...

ואילו הענף הנגדי קצת לשמחה ולשלימות
הקדושה והטהרה, ובהעדר כן וינפש,
יוצאה ממנו כיציאת נשמה יתירה של יום
שבת, ובאותו זמן לא יקרא לו ישראל כי
בעלת השם הלכה לה ואינה, אז ויקרא שמו
יעקב!... ובזה תלך לבטח להשכיל טעם בכל
מקום אשר בשם יעקב יתכנה הוא לסיבה
אשר יארע שם דבר מבחינת העצב והיגון...

ומסיים אור החיים וכותב: ומאותה עת
שירד למצרים, לא נקרא עוד בשם
ישראל, עד יום שהגיעה עת לכתו לעולמו...

וַיֹּאמֶר ה' לֵה, שְׁנֵי גוֹיִם בְּבִטְנִי,
צדקת באומרך שמתגוששות
כאן שתי תרבויות. וְשְׁנֵי לְאָמִים
מִמֶּעֶיךָ יִפְרְדוּ, המונים יחסו בצילה של
כל תרבות, אלו לעומת אלו.

ולשאלתך, שהרי לא התפללתם אלא לבן
צדיק וקדוש שיהיה האדם
המושלם, איש תם, המובחר שבאבות, נזר
הבריאה - אכן כן הוא, ודוקא משום כך
נולד עמו גם היפוכו המוחלט, עשיו הרשע!

כי לֵאמֹם מְלֵאִם יֵאָמְרִי: רק אם יהיה עשיו
כנגדו, ויארוב לכל נקודות החולשה
ואפשריות קטרוג, יאלץ את יעקב להיות
מושלם, ולהסתייג מהשפעתו. רק אז
יוכל יעקב להגיע לשיאו, למצות את
כישוריו ויכולתו! הידיעה שעשיו אורב
בשדה תכריח אותו להיסגר באוהל,

23. על הפסוק: "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה" (בראשית מז,
כה), כתב אור החיים הקדוש (שם): צריך
להתבונן מדוע לעתים הוא נקרא בתורה
בשם יעקב, ולעתים הוא נקרא בשם
ישראל.

והענין: שענף המושכל אשר נתעצם יעקב
להשיגו שבאמצעותו בשם ישראל
יתכנה היא בחינת קדושה עליונה, ותמצא כי
המין המאושר ההיא ימאס לבחינת הדאגה
והעצבון והשפלות כי ממקום השמחה
והמנוחה והגדולה באה... ולכן, בהשגתו שם
עליון, השם יגיד כי ציוה ה' אתו את הנשמה

והמתיקות הרוחנית הנפלאה והעריבה כל כך, העניקה לו טעם כל כך מיוחד לחיים עד שהעיד על עצמו שהוא חי בציפורי!

דוקא ההתמודדות היא אשר גרמה לגילוי הכחות, ולעונג אין סופי!

וסיים 'מעין השבוע' (בראשית - עמוד שי) וכתב:

ומעשי אבות, כידוע, סימן הם לבנים: כאשר כל העם דבק במורשתו ולא היו פורצי גדר ומרשעי ברית, רבים היו פשוטי העם - יהודים טובים ויקרים, ישרי

והתמודדות הזו גילתה בתוכו כחות חדשים ונעלמים, והעלתה אותו לפסגות לא נודעו! עד שזכה למה שזכה, ואשריו. והמתיקות הרוחנית הנפלאה והעריבה כל כך, העניקה לו טעם כל כך מיוחד לחיים עד שהתורה העידה עליו: **יְיָחִי יַעֲקֹב!**²⁴

וכמו כן אירע אצל רבי יהודה הנשיא. 13 שנים קשות של התמודדות עם כאבי שינים נוראים, ודוקא שם הוא זכה שאנטונינוס מלך רומי הופך להיות תלמידו, ומסייע לו (בממון וביצירת חומת שלוח סביבו) בכתבת המשנה!²⁵

מעין החכמה

וכתב רש"י (בבא מציעא לג:), וז"ל: משרבו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו (לפני רבי יהודה הנשיא) שלשה דורות רבו מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות, מתוך עול שעבוד מלכויות וגזירות שהיו גוזרין עליהן, ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החולקים עד ימיו של רבי, **שנתן הקדוש ברוך הוא לו חן בעיני אנטונינוס מלך רומי, כדאמרינן בעבודה זרה (י:), ונחו מצרה, ושלח וקיבץ כל תלמידי ארץ ישראל,** ועד ימיו לא היו מסכתות סדורות, אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה, ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמעתי משם פלוני, וכשנתקבצו אמר כל אחד מה ששמע, ונתנו לב לברר טעמי המחלוקת דברי מי ראויין לקיים, וסידרו המסכתות דברי נויקין לבדם, ודברי יבמות לבדם, ודברי קדשים לבדם, וסתם נמי במשנה דברי יחידים שראה רבי את דבריהם ושנאן סתם, כדי לקבוע הלכה כמותם...

24. בזוהר הקדוש (ריש פרשת ויחי - בתרגום ללשון הקודש) הובא כך: "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו'" (בראשית מז, כח) - אמר רבי יוסי, הלב רואה בנבואה, במצרים, שיהיו בניו בכמה גלויות, עד כאן, ועד עידן של קץ המשיח.

ולא הגיעה לנבואה של ויחי אלא במצרים, והיא הנבואה המעולה שלא התנבאו כמותה ולא הגיעה לשום איש מבני הנביאים, אלא הוא ומשה. במשה כתוב: "כי לא יראני האדם וחי" (שמות לג, ב). ביעקב כתוב **ויחי יעקב. ויחי,** נבואה שירדה מהאספקלריא המאירה!...

25. כתב תוספות רי"ד (עבודה זרה י: (מהדורא תליתאה)), וז"ל: 'רבי הוה דר בציפורי, ואנטונינוס היה הפלטורין שלו בראש טבריא על פסגה אחת, ושם יש מערה ההולכת מטבריא לציפורי מהלך י"ב מילין.'

פרשת ויחי - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ביכולתו להגביה עצמו - עד שיבוא שטף מים, ויצוף מעליו. וככל שירבו המים, כן יעלה ויגבה. זהו שאמר דוד: "סבוני כמים כל היום, הקיפו עלי יחד" (תהלים פח, יח).

והרי זה מחייב כל אדם, בתקופתנו: כשהמבול גואה, יש לנוס אל התיבה. כשהחוצות גדושות מתירנות ופריצות, כפירה ותועבה, יש להתחזק שבעתים בשיעורי תורה ונועם שבת. כשהאלימות פושה בקרב בני הנוער ופריקת כל רסן הופכת לדגל, נציל את בנינו בחינוך התורני הנפלא, המחנך למדות טובות וכיבוד הורים, למורשת ולאמונה!

דרך ובני העולם הבא - שאף להתפלל כדבעי לא ידעו ושליח ציבור הוציאים ידי חובה. אבל משרבו המתפרצים, הוכרחו הכל להתאזר נגדם בידיעת התורה שהיא החומה והיא התבלין ליצר הרע, לשמוע דרשות מחכימות והרצאות מאלפות המרוממות את האדם ומרחיבות אופקיו...

בכחה של ההתנגדות להביא את האדם למצויינות.

ולצדיק רבי נחמן מברסלב זיע"א משל גאה (ליקוטי מוהר"ן - קמא, תורה קסא): האדם נמשל לעץ השדה, והמחלוקת נמשלה למים. גזע העץ מוטל ארצה, ואין

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

שליחותו ויעודו כך הם היכלים שמעניק לו הבורא. וכן כפי שליחותו כך היא הסביבה שלתוכה הוא נולד ובתוכה הוא גדל.

ד. האדם נברא במעלות בכח וכל עבודתו בחייו היא להוציא כחותיו אל הפועל. ולא רק כחות עצמו. גם התורה ניתנה לנו שנוציא את הגנוז בה אל הפועל, לפסוק הלכות, לעמוד על סודה, לקיימה בפועל.

ועוד זאת, כי הרבה עולמות ישנם למעלה מעולמנו. בכל עולמות אלה גנוזים כחות וסגולות עד אין שיעור, וכולם עומדים מעל לעולם העשיה ומחכים לאדם, שעל ידי מעשיו יוציא כל הגנוזות אל הפועל!

א. תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות היתה, **שנתאוה הקב"ה שתהיה לו דירה בתחתונים,** והיינו שתתגלה אלקותו ומציאותו למטה, בעולם התחתון שלנו, על ידי עבודת היהודי.

ב. הדרך לגילוי אלקותו יתברך בעולם, הוא על ידי התמודדות. **כאשר הנפש האלקית מתמודדת עם הגוף ונפש הבהמית, ומצליחה לפעול בהם בידור וחיכוך,** אזי היא בונה דירה בתחתונים, ומקיימת את היעוד: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' - בתוך כל אחד ואחד מבני ישראל.

ג. לכל יהודי ישנה את השליחות והיעוד המיוחד לו בגילוי מלכות שמים, וכפי

פרשת ויחי - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

ה. בתקופתנו: כשהמבול גואה, יש לנוס אל התיבה. כשהחוצות גדושות מתירנות ופריצות, כפירה ותועבה, יש להתחזק שבעתים בשיעורי תורה ונועם שבת. **כשהאלימות פושה בקרב בני הנוער ופריקת כל רסן הופכת לדגל**, נציל את בנינו בחינוך התורני הנפלא, המחנך למדות טובות וכיבוד הורים, למורשת ולאמונה!

לאדם ניתנה נשמה עליונה. מי יודע כמה קדושה וכמה מעלות טמונות בה - והכל בכח. עבודתנו היא, להוציא כחות אלה כולם אל הפועל, לגלות כל המעלות ולקנות אותן...

כמה שאדם מוציא הדברים מהכח אל הפועל הוא נהיה יוצר חדשות. הוא נהיה יוצר תורה ועושה את עצמו...

תיקון שובבי"ם ותיקון היסוד

בכל יום שישי בתקופת השובבי"ם
בשעה 5:00 בבוקר

בבית המדרש המאיר לארץ, הקציר 666 נתיבות

בהשתתפות בתיקון ע"י מו"ר הרב ישראל אברג'ל שליט"א

בתרומת 180 ₪ להפצת תורה חובקת עולם

תורתו של אבינו מו"ר הרב מיכאל אברג'ל זיע"א

זכות הרבים תעמוד לכם ולבני ביתכם

למסירת שמות:

08-37-40-200

www.hameir-laarets.org.il
*2910 | 08-37-40-200

שעזרי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברנ'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 18:30

שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

LIVE שני - כל שבוע בשעה: 20:00 השיעור השבועי

LIVE חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00 השיעור השבועי

לאור המצב הבטחוני מיקום השיעורים משתנה

יהיה ניתן להתעדכן באתר המאיר לארץ

www.hameir-laarets.org.il

* כל השיעורים יועברו בערוצי המדיה

ערוצי מחלקת המדיה

של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859

קו שמע - המאיר לארץ

פרשת ויחי

יח' טבת התשפ"ד

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
17:48	17:17	16:26	באר שבע
17:46	17:15	16:25	תל אביב
17:43	17:12	16:22	חיפה
18:03	17:30	16:22	אילת
17:51	17:19	16:29	ירושלים
		16:09	ירושלים 40 דק'

מסילות אל הרב

מפי קדשו של אטור' זיע"א

ההסתכלות של הקב"ה היא לא כמה אתה יודע, וכמה אתה עושה, אלא כמה אתה מוכן לסבול את החבר שלך, שגם הוא נוצר בדמות כמוך - זה המסר. כשאין אהבת ישראל, אומר הקב"ה נא לסגור את הכל, כבר לא שווה לעשות שום מצווה. לכן המצווה היא לאהוב כל אדם, לא משנה מה הוא, תאהב אותו כי הוא יציר כפיו של ה'.

הפצת תורה חובקת עולם

היה שותף 08-37-40-200

לתרומות:

- בנק מרכזית דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'

Français
joindre :

Русский
присоединиться:

English
to join:

Español
Para unirse:

עברית
להצטרפות: